

KULTÚRA

ROČNÍK XXI. – č. 8

DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY

18. APRÍLA 2018

Vydáva FACTUM BONUM, s. r. o. • Šéfredaktor TEODOR KRIŽKA • Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava • mobil: 0911 286 452 • e-mail: kultura@orangemail.sk • Cena 1,50 €

Katarína Džunková: Levašovo. Polygón stalinských represii

Človečenstvo v našom prípade percipujeme v dvoch kategóriách alebo významoch. Dívame sa naň vo význame „súhrnu ľudí“, teda samotného ľudstva, (uvažujeme v intenciách európskej civilizácie), ktoré by malo rešpektovať a riadiť sa istými základnými civilizačnými cnosťami- paradigmami, ako sú napríklad mravnosť, spravodlivosť. Druhú kategóriu chápeme vo význame súhrnu ľudských vlastností, kvalít tvoriacich samotnú charakterovú podstatu jednotlivca. Obidve kategórie sú úzko prepojené. V priestore a čase podliehajú vývojovým zmenám. „Tempora mutantur et nos mutamur in Illis“. Časy sa menia a my sa meníme s nimi, myšlienka pripisovaná vo svojom prazáklade Herakleitovi z Efezu. Platí to pre obidve spomínané kategórie.

KVANTITATÍVNA TRANSFORMÁCIA :

„Číslo je podstata vecí“, tvrdil jeden z najznámejších filozofov Pytagoras a číselní mystici, ktorí podstatu sveta videli „v číselných proporciách jeho foriem“. Nadčasovosť sa stretla so súčasnosťou a minulosť dobehla prítomnosť. Číselná virulentnosť nadobudla charakter epidémie. Kvantitatívna evolúcia dominuje, vývojová zmena hodnotená číslami má predsa len exaktnejšiu výpovednú hodnotu, aspoň si to mnohí myslia.

U Pytagora však číslo nepredstavuje len kvantitu, ale číslo predstavuje aj kvalitu. Avšak v materiálnom postupne degenerovanej klíme, v ktorej sa hodnota pripisuje číslam a veciam

absentuje zhodnotenie kvalít subjektu, jednotlivca, ktorý tieto hmotné veci tvorí. Aj subjekt začína zapadať a strácať svoju hodnotu v kvantitatívnom zhodnocovaní a vyjadrení. Stáva sa číslom, ktorého úloha spočíva v množení ďalších čísel.

Redukcia bytia jednotlivca na číslo nie je najvhodnejšou formou evolučného progresu ani samotného ľudstva, sociálneho vývoja ani individuálneho progresu. Jednoduché lineárne vyjadrenie súčasného materiálne vybaveného sveta. Zredukovať svet a dianie do číselnej podoby je dnes jednoduchšie než aktivovanie „pohľadu za postmateriálny horizont“ a vidieť a zhodnotiť aj samotnú bytostnú kvalitu „tvorcov“ čísel.

Utilitaristická koncepcia J. S. Milla predkladá jedno z utilitaristických pravidiel, ktoré hovorí, že cieľom bytia je „vytváranie maxima šťastia pre maximum ľudí, čo znamená uplatnenie hodnotových kvalít jednotlivcov v prospech iných. V tejto dobe takáto konštatovanie pôsobí

nádychom „romantizmu“ a „zapácha autenticitou človečenstva“, čo je v súčasnom robotickom čase kontraindikáciou, narušajúcou postmodernú kvantitatívnu orientáciu jednotlivcov a spoločností ako takých. Súčasná vývojová línia skôr korešponduje s nastoľovaním línie pseudo-utilitaristického konania a správania. Pro-

IVAN BINDAS

stredie a systémové podmienky v ňom stimulujú skôr mutáciu Millovho utilitarizmu, ktorý by sme pokojne mohli zadefinovať aj ako Ego utilitarizmus. Kvantitatívna orientácia podporuje atomizáciu spoločností a jednotlivcov do podoby „ego- a socio- ulít“, orientovaných jednosmerne na dosahovanie výkonnosti a prestíže, ktorá nás od seba oddeľuje a izoluje.

Kvantita podporuje súperenie, čo je v istom rozmere pozitívne. Avšak súčasnosť využíva kvantitu skôr na potlačanie a zneškodňovanie tých, ktorí požadované číselné parametre nedosahujú i napriek tomu, že disponujú inými

kvalitatívnymi rozmermi. Obsahové napĺňanie Človečenstva sa pod takýmto tlakom saturuje egoizmom, s výraznou Ego orientáciou, v ktorej jednotlivci preferujú skôr subjektívnu užitočnosť prostredníctvom individuálneho osobného prospechu a úžitku bez ohľadu na iných. Zrkadlenie epikurejskej línie, ktorá hovorí, že morálita skutku spočíva výhradne v tom, ako sa zníži alebo zvýši môj osobný prospech, sa stalo napĺňaním Človečenstva. Či už vo význame ako ontologického statusu ľudstva, resp. spoločností sociálnych systémov, alebo vo význame individuálneho štruktúrovania osobnosti jednotlivcov.

Kvantita podporuje materiálne a redukuje mentálne a duchovno. Oporou pre zástancov súčasného materialistického a konzumne orientovaného životného štýlu môže byť s troškou glosovitosti aj výrok Ludwiga Feuerbacha: „Človek je to, čo zje“. S trochou irónie.

(Pokračovanie na 8. strane)

Človečenstvo súčasnosti

V ostatných dňoch vidieť, ako sa anglosaský Západ podráždene usiluje zasaďovať Rusku ranu za ranou. Niet pochýb, že ide o odvetu za úspech Ruska v Sýrii. Anglosaská kosa narazila na kameň už v Gruzínsku. Nasledoval prevrat na Ukrajine, ktorý mokrú ako krvavá rana od roku 2014. Na oboch stranách frontu na Donbase sa zabíjajú dva slovanské národy, prežívajúce v spoločnom štáte stáročia. Tento konflikt pripomína konflikt chorvátsko-srbský. Cieľ je približne rovnaký: Pokus o vnútorný

Bud' me triezvi

TEODOR KRÍŽKA

prevrat v Moskve a nástup k moci garnitúry, ktorá bude povolná požiadavkám Západu.

A akéže sú tie požiadavky Západu? Odovzdanie energetických zdrojov, spoluúčasť na zmene režimu v Iráne a naostatok - vojenský konflikt s Čínou.

To všetko by zrejme nasledovalo, keby sa k moci dostali liberáli. V prezidentských voľbách v Rusku však liberáli získali dovedna 4%. Západu, zdá sa, by vyhovovalo hoci aj víťazstvo komunistov, čo by zaiste priviedlo k omnoho väčšiemu napätiu v spoločnosti ako v súčasnom stave, keď sa ľudia do ulíc pokúšajú vyhnúť liberáli, ktorým je užitočné každé nešťastie, hoci aj nedávna tragédia v Kemerove, keď v obchodnom centre zhorelo šesťdesiatštyri ľudí, z toho štyridsaťjeden detí. Je to scenár podobný tomu, ktorý sa pokúšajú v našich uliciach pomocou študentských maskotov rozduchať tí, ktorí stoja za protestami Za slušné Slovensko.

Isto si pamätáte na občiansky konflikt vo Rwande. Zahynulo v ňom milión ľudí. Pošťastilo sa mi rozprávať s exilovým kráľom Rwandy, ktorý mi vysvetlil, ako ku konfliktu došlo. Takisto zvonka sa podarilo rozdeliť obyvateľov, tentoraz nie na princípe domnejšej slušnosti, ale na princípe vyššej inteligencie podľa veku...

Treba si pozorne všimnúť, kde a kedy dochádza k vzburám, prevratom, bombovým útokom a podobne. Záhadne k nim dochádza vtedy, keď treba poučiť tamojšie obyvateľstvo, prípadne jeho neposlušnú vládu.

Reťazenie nešťastí, havárií, vražd veľvyslancov, pády lietadiel, požiare, zatváranie konzulátov, vyhostovanie diplomatov a škandály s otravou bývalých špiónov - to všetko je iba nástroj na dosiahnutie určitých cieľov. Môžeme sa pýtať, či ide o zajaž iba o konfrontáciu s Ruskom, alebo aj o niečo iné. Od Brexitu je jasné, že Británia dáva ruky preč od EÚ, teda hlavne od Nemecka. USA zároveň chcu Nemecku predávať drahý bridlicový plyn. Nuž celý tento konflikt prezrádza akési manévre. Kto v nich zlyhá a stane si na nesprávnu stranu, alebo zaujme nestranný postoj, môže očakávať prekvapenie...

Mali by sme už vytriezviť z dzurindovských šialeností!

Výzva politikom

Ministerstvo zahraničných vecí
Slovenskej republiky
Hlboká cesta 2
83336 Bratislava
Bratislava 28. 3. 2018

Vec: STANOVISKO
K VYHOSTENIU DIPLOMATOV
A VÝZVA K POLITIKOM

V týchto dňoch sme svedkami ďalšej hysterickéj propagandistickej kampane proti Rusku, ktoré bez dôkazov obviňujú zo smrti bývalého agenta Skripaľa. Plne podporujeme zverejnené stanovisko poslanca SNS Antona Hrnka, ktorý vyzýva na nanajvyšš obozretný postup v kauze Skripaľ. Nemožno súdiť a odvolávať diplomatov bez nezvratných dôkazov. Dôkazom nemôže byť tvrdenie Londýna, že sa skutok stal „s najväčšou pravdepodobnosťou“. Prečo Londýn nechce prizvať ruských odborníkov na objektívne zistenie pravdy? Z minulosti poznáme niekoľko podobných falošných obvinení, ktorých následky poznáme doteraz. Nech je nám Irak a Sýria varovaním.

Odmietame lokajské nátlakové konanie niekoľkých nezodpovedných politikov vrátane prezidenta Kisku na Ministerstvo zahraničných vecí, aby Slovensko tiež vyhostilo ruských diplomatov. Odmietame tlaky urobiť z nás len vazalský štát. Odsudzujeme tiež predchádzajúce sankcie voči Rusku. Všetky takéto aktivity poškodzujú národno-štátne záujmy Slovenska, vyhrocojú medzinárodné vzťahy a ohrozujú mier na celom svete.

Vyzývame slovenských vedúcich

politikov, aby konali zodpovedne, zachovali čistý štít zvrchovanej Slovenskej republiky a mohli sa v budúcnosti zodpovedať zo svojich skutkov.

Signatári:

Ing. Stanislav Májek, Ing. Ladislav Lysák DrSc., Doc. PhDr. Jozef Darmo, Ing. Marián Tkáč, Ing. Jozef Rácz, Teodor Križka, PhDr. Elenka Šebová, Ing. Marián Šuran, PhDr. Eva Zelanayová, PhDr. Jozef Rydlo, ThMgr. Ignác Juruš plk. v.v., Ing. Magdaléna Sulanová PhD., Viliam Jablonický, Mgr. art. Jozef Šimonovič, PhDr. Alena Kolesárová, Doc. Ing. Ján Vlnka CSc., Ing. Ludomír Kovačič, Ing. Ondrej Barič PhD, Prof. Ing. Jozef Bača DrSc., Ing. Mgr. Jozef Bača PhD., Ing. Jana Bublová, Ing. arch. Oliver Šabík, PhDr. Augustín Lang CSc., Jozef Lang, Anton Selecký, Ján Košiar, Prof. Ing. Juraj Hraško DrSc. akad. SAV, Pavol Duraj, Ludovít Števko, Jozef Hlušek, Dt. Arpád Matej-ka, František Ďalok, Ing. Július Forsthofer PhD., Ing. Milan Jarinkovič, Mgr. Maroš Smolec, Ing. Valéria Jarinkovičová, Daniela Troppová, Gregor Papuček.

Na vedomie:

Veľvyslanectvo

Ruskej federácie v SR

SMER Sociálna demokracia

Slovenská národná strana

TASR, SITA

Kontaktná adresa:

Ing. Stanislav Májek

Mošovského 17

811 03 Bratislava

Vplyvom kalendára užívajú sa u nás, najmä u slovenských katolíkov, často cudzie mená, pretože väčšina svätých bola cudzieho pôvodu. V nemalej miere tu pôsobil aj vplyv nemecký a maďarský, čo sa prejavilo nielen v tom, že nájdeme u nás ľudí, ktorí majú nemecké krstné mená (Ernest, Ferdinand, Fridrich, Henrich, Hermína, Rudolf, Viliam...), alebo maďarské (Aranka, Gejza, Imrich, Irma...), ako i v tom, že neraz sa u nás – bohužiaľ – robí z Joža Jóži, z Fera Feri, z Alžbety Eržika, z Ludovíta Lajoša, z Jany Johana...

Najužívanejšie mužské krstné mená u nás sú: Ján, Jozef, Peter,

lana R. Štefánika), Stanislav, Vojtech (podľa sv. Vojtecha); zo ženských mien: Božena, Lubica, Ludmila, Ružena, Viera, Zora, zriedkavejšie: Blažena, Danica, Lada, Svetluša...

Je zaujímavé porovnanie medzi menami našimi a menami, povedzme Indiánov alebo Eskimákov. Zdá sa nám, že ich mená sú celkom iné ako naše. Nachádzame tam takéto mená: Bláznivý kôň, Hrubý vlas, Divé pero, Bystré oko, Biely tuleň, Modrá líška, Roháč a podobne. Zvláštne sú aj mená, ktoré sa vyskytujú v našich ľudových rozprávkach: Zlatovláska, Popoluška, Červená čiapočka, Dlhý, Široký, Bystrozraký, Pecivál... Je viac

Dávajme deťom slovenské mená

Michal, Pavol, Anton, Valent, Štefan, Ondrej (Andrej), Karol; zriedkavejšie sú: Ambróz, Daniel, Emil, Félix, Filip, Florián, Urban – a sotva by sme našli u nás tieto mená: Fridolín, Hieron, Kvirin, Polykarp, Prosper, Serapion a podobne, hoci i tieto mená sú v kalendári.

Najčastejšie ženské krstné mená u nás bývajú: Mária, Anna, Helena, Margita, Katarína, Júlia, Irena, Marta, Zuza, Alžbeta, Eva; zriedkavejšie sú: Agata, Agneša, Albína, Angela, Hedviga, Judita, Klára, Sidónia, a ťažko by sme zistili tieto mená: Adelgunda, Bibiana, Bonaventúra, Hermenegilda, Krescencia, Valburga, hoci aj tieto sa nachádzajú v kalendároch, ale u nás sa neujali.

V novšom čase užívajú sa vo väčšej miere už aj mená slovenské, a to z mužských mien: Bohumil, Dušan, Ludovít, Milan (podľa gen. Dr. Mi-

ako isté, že tieto mená dostali podľa niektorej svojej význačnej vlastnosti alebo pamätihodného činu. (Sem patria i prímenia panovníkov: Karol Veľký, Pipin Krátky, Fridrich Ryšavý, Jaroslav Múdry, Ivan Hrozny, prezident Osloboditeľ, prezident Budovateľ a podobne).

Zaiste sa prekvapíte, keď vám povieme, že aj u nás sa užívajú podobné mená; užívame ich však bez toho, aby sme si to uvedomili... Hľa, niekoľko takýchto mien: Adam /z hebr./- človek zo zeme; Alexander /z gréč./- obranca mužských; Ambróz /z gréč./- nesmrteľný; Andrej /z gréč./- chlapský, mocný, silný; Anna (z hebr.) - pôvabná, jemná, milostná; Anton (z gréč.) - cenný, neoceniteľný; August (z lat.) - vznešený, ctihodný; Barbova (z gréč.) - divá, surová, cudzinka; Bartolomej (z hebr.) - bojovný syn; Cecília (z lat.) - slepá, krátkozraká; Cyril (z gréč.) - slávny, mocný, skvejúci sa; Dagmar (z dán.) - denné svetlo; Dezider (z lat.)- vyžiadaný; Edita /z lat./- vydaná; Emanuel (z hebr.) - Boh s nami; Emil (z lat.) - ochotná, spôsobilý; Ernest (z nem.) - vážny, rozvážlivý; Eugen (z gréč.) - blahorodý, urodzený; Eva (z hebr.) matka živých, matka všetkých ľudí; Ferdinand (z nem.) - zaslúžilý; František (z lat.) slobodný, slobdník; Gabriel /z hebr./- Boží muž, Gabriela /z hebr./- Božia žena; Gregor (z gréč.)- bedlivý, bystrý, čulý; Henrich (z nem.) - statkár; Hugo /z nem./- chytrý, rozumný; Ida (z nem.) - milá, ušľachtilá; Ignác /z lat./- ohnivý; Jakub (z hebr.) - druhorodený, šaľbiar; Ján (z hebr.)- Boží dar; Judita (z hebr.) - vyznávačka, ctiteľka Boha; Július (z lat.) - plavovlasý, zlatovlasý mládenec; Karol (z nem.) - chrabry, mocný, silný; Katarína (z gréč.) - čistá, cudná, nepoškvrnená, ctnostná; Konštantín (z lat.) - stály, vytrvalý; Lazár (z hebr.) - Boh je pomocník; Leopold (z nem.) - smelý, chrabry ako lev; Matilda (z nem.) - hrdinka, víťazná žena; Mojžiš (z hebr.) - z vody vytiahnutý; Oľga (z rušt.) - vznešená; Pavol (z lat.) - maličký, nepatrný; Peter (z gréč.) - skala; Štefan (z gréč.) - ovenčený, korunovaný; Šimon (z hebr.) - vyslyšaný; Terézia (z gréč.) - milovníčka poľovačiek, lovu, zveri; Tomáš (z hebr.) - bližnec, dvojča; Uršula (z lat.) - mladá medvedica, silná ako medvedica; Viliam (z nem.) - mocný ochranca, zástita; Žigmund (z nem.) - ochranca víťazstva...

Prosba

k priaznivcom

Kultúry

Nedovoľte ponižovať svoj národ,
nedovoľte ponižovať seba!

Prosíme, nepoľavujte v ušľachtilom úsilí,
prispejte na číslo účtu Kultúry
v Slovenskej sporiteľni

IBAN

SK69090000000000170427664

Nejedno cudzie krstné meno, užívané u nás, dá sa pekne preložiť do slovenčiny a mnohé z nich sa aj užívajú. Uvádžame z nich aspoň najčastejšie: Agáta – Dobroslava; Albín – Belo, Belko; Albína – Bela, Belka, Bielica, Beluša; Alfonz – Šťastoň, Šťastko; Alžbeta – Bohuslava; Amália – Ľubica, Ľuba, Mila, Milka; Apolónia – Zora, Zorka Svetluša; Aranka /Aurélia/ - Zlatica; Aurél – Zlatoš, Zlatoň; Beata – Blažena, Blažka; Dorota – Bohdana, Dana, Danuša; Eleonóra – Ľutoslava; Félix – Blahoš, Šťastoň, Šťastko; Florián – Kvetoslav, Kvetuš, Kveto; Flóra – Kvetuša, Kvetoslava, Kvietka, Kveta; Helena – Svetluša; Hieronym – Svätoš, Svätoslav, Sväto; Irena – Miroslava, Ľubomíra; Júlia – Zlatovláška; Karol – Chrabroš; Klára – Sláva, Slávka, Jasnuša; Leopold – Smelko, Smeloš, Smelo; Margita – Perla, Perluša; Matúš – Bohdan; Pakrác – Všebor; Rozália – Ružena; Silvester – Lesoň (lesný muž); Silvia – Lesna (lesná žena); Teodor – Bohdan; Teofil – Bohumil; Veronika – Viera, Vierka, Vieročka; Viktor – Vítázoslav, Vítázko, Vítáz; Virgil – Mladoň...

Z toho vyplýva, že nemusíme užívať tieto mená v cudzom znení, ale radšej užívajme ich v slovenskom preklade! Znejú veľmi pekne, len si treba na ne navyknuť! A až sa Vám narodí dieťaťko, ab ste mali výber ešte väčší, uvádzame ďalšie slovenské mená:

Belomír, Blahoslav, Blažej, Bohuchvál, Bohumír, Bohurád, Boleslav, Borislav, Borivoj, Božetech, Branislav, Branko, Bratislav, Bronislav, Bystrí; Ctiboh, Ctibor, Ctírad, Ctislav; Čestmír; Dalibor, Dalimír, Danicam, Darina, Dobroslav, Dobromil, Dobromír, Dobroš, Drahotín; Gorazd; Horislav, Horimil, Horimír, Hrdoš, Hviezdoň, Hviezdoslav; Jarmila, Jaromír, Jaroslav; Kazimír, Konrád (z kón rád), Krásoslav; Ľubor, Ľuboslav, Ľubomil, Ľubomír, Ľudomil, Ľudomír; Mečislav, Miliduch, Milena, Milica, Miloslav, Miloš, Milutín; Pravdomil, Pravoslav, Pravofub, Pribina; Radoslav, Radomír, Radhoš, Radúz, Rastislav, Ratmír; Silorád, Slavoj, Slávoš, Slavomír, Svätoboj, Svätopluk, Svetozár, Svorád; Veleslav, Velimír, Vierslav, Vladimír, Vladivoj, Vlastimil, Vlastimír, Voľnomil, Vratislav, Vratko; Zorimír, Zorin, Zorislav a podobne.

Z nich odvodené ženské mená sú: Belomíra, Blahoslava, Blažaja /Blažena/, Bohchvála, Bohumíra, Boleslava, Branislava, Branka; Ctibora, Ctírada, Ctislava; Čestmíra; Dalibora, Dalimíra, Dobroslava, Dobromila, Dobromíra, Dobruša, Drahotína; Gorazda; Horislava, Horimila, Horimíra, Hrdoša, Hviezdoňa, Hviezdoslava; Jaromíra, Jaroslava; Kazimíra, Krásoslava, Ľubora, Ľuboslava, Ľubomila, Ľubomíra; Mečislava, Miloslava; Pravdomila, Pravoslava; Radoslava, Radomíra, Rastislava, Ratmíra; Silorada, Slavomíra; Veleslava, Velimíra, Vierslava, Vladimíra, Vlastimila, Vlastimíra, Vratislava, Vratka; Zorimíra, Zorislava a podobne.

Z množstva uvedených mien vidieť, že tvrdenie o nedostatku slovenských mien je klamlivé! Opak je pravdou!!! Máme mnoho, veľmi mnoho pekných slovenských mien, len treba po nich siahnuť! I na tomto poli musí nastať slovakizácia /nacionalizácia/, lebo ako vtáka poznať po perí, Slováka a Slovenku by malo poznať po peknom slovenskom mene!

Gejza Medrický:
*V práci za povznesenie národa
Spomienky ministra hospodárstva
Slovenskej republiky 1939-1945*

Pod uvedeným názvom koncom minulého roka vyšla dlho očakávaná kniha spomienok, právom patriaca do autentickéj literatúry historického faktu. Minister svoje pamäti písal po roku 1968 s úmyslom, že raz poslúžia historikom a všetkým Slovákom, aby poznali pravdu o prvej Slovenskej republike, o ktorej sa v minulosti, ale ešte i dnes šíri a šíria mnohé polo-

priložilo ku knihe v digitálnej forme na CD nosiči.

Dr. Gejza Medrický pochádza z viacdetnej národne uvedomelej učiteľskej rodiny, ktorá pôsobila v Španej doline a v Radvani n/Hr., kde sa narodil 12. novembra 1901. Gymnázium navštevoval v Banskej Bystrici. Vysokoškolské štúdium medicíny začal v Prahe, pokračoval v Brne a v Bratislave, ale pre veľkú angažovanosť v spolkoch a obľúbenej novinárskej činnosti štúdium medicíny neukončil. Prihlásil sa na štúdium Práva na Slovenskej Univerzite, ktoré ukončil r. 1940.

zastupiteľstva Slo-venskej krajiny. Poslanci ho zvolili za člena Krajinského výboru, kde sa stal referentom pre zdravotníctvo a poľnohospodárstvo. Bol zakladajúcim členom Národohospodárskeho ústavu – NARUS. Čo ho viedlo do verejného politického účinkovania vystihujú jeho slová: „Stal som sa ľudákom hlavne preto, lebo som vyznával, že my Slováci sme samostatný národ, a nie prívesok, súčasť iného národa, že vyjadrujeme sa vlastnou národnou rečou slovenskou, máme svoju kultúru a hlavne máme nezlomnú vôľu žiť vlastným plným životom slo-

Dosiahnutú hospodársku životaschopnosť slovenského národa a jeho krajiny priniesla generácia politikov ku ktorým sa radí aj Dr. G. Medrický.

Z jeho uvedených aktivít pred 14. marcom nebolo pochýb prečo bol predsedníctvom strany navrhnutý za ministra hospodárstva. Hospodárskym otázkam rozumel, bol vynikajúcim organizátorom a čestným človekom. Obklopil sa vynikajúcimi odborníkmi, s ktorými dokázal viesť slovenské hospodárstvo k úspechom, ktoré nám závideli mnohé krajiny. Švajčiarski a švédski novinári mu pri svojej návšteve, položili nasledovné otázky: „Ako to robíte, Slováci? Povedzte nám, ako to robíte, že máte takúto dobrú hospodársku a zásobovaciu situáciu? Mierová výroba vo fabrikách vám beží naplno, obnovujete počas vojny strojové zariadenia továrni, staviate pre robotníkov byty, aj iné sociálne zariadenia. V obchodoch máte dost' všetkého: kávy, tabaku, a takmer všetko na voľno. Veď je to oáza v Európe. Ako to, že nedovolíte Nemcom siahnuť na to?“ Obdobne veľmi priaznivé hodnotenie napísal jeho politický protivník Dr. G. Husák v Správe moskovskému vedeniu KSČ z 5. februára 1945: „Priemysel sa veľmi zveľadil, a to ako kvantitatívne, tak i kvalitatívne. Vzrástli veľké nové podniky (Baťa, Svít, chemické podniky, Dynamit-Nobel a mnoho iných), iné sa podstatne rozšírili, menovite zbrojársky v Dubnici a Považskej Bystrici. Prevažná väčšina podnikov sa vybavila novým strojovým zariadením, moderným a veľkej konkurencie schopným. Za dva roky boli do starých podnikov na vybavenie investované dve miliardy Ks. Priemysel, ak nebude zničený, bude hrať značne vyššiu úlohu na Slovensku ako pred r. 1938. ... Životné a zásobovacie pomery na Slovensku boli najlepšie z okolitých štátov, oveľa lepšie ako v Nemecku, Maďarsku, Bulharsku, nehovoriac ani o zemiach okupovaných. Slovenská koruna mala pevný kurz a do poslednej chvíle (i za povstania) dôveru obyvateľstva.“

Na dosiahnutom hospodárskom úspechu má zásluhu celý národ, ktorý sa s nadšením pustil do budovania svojho nového štátu. Jeho pracovitosť podporovali politici na čele s prezidentom Dr. J. Tisom a múdro riadili ekonomickí ministri so svojimi spolupracovníkmi, ku ktorým sa radia: Medrický, Pružinský, Stano, Karvaš, Zaťko, Klinda, Hrnčár, Polyak, Riedler, Výskočil, Balko, Danihel, Turček, Terlanda, Opluštil, Virsik a mnohí ďalší. Vyvrátili sa tak aj české mýty o doplácení na Slovensko.

Pokiaľ ide o židovskú otázku, Medrický bol odporcom jej radikálneho riešenia, a tiež pokusu Dr. V. Tuku zavádzať u nás národný socializmus podľa nemeckého vzoru. Patril medzi tých, ktorí sa vo vláde zasadzovali za zastavenie deportácií, čo sa aj s tichým súhlasom Tuku i Macha stalo v októbri 1942. Pred národným súdom aj obžalobca Dr. J. Šujan s uznaním povedal: „Obžalovaný Dr. Medrický svojou odporovačnou politikou a hospodárskymi výnimkami zachránil asi dvanásťtisíc osôb od deportácie a jej následkov.“

Po roku 1968 prišli z Izraela na Slovensko Židia ktorých zachránil

V práci za povznesenie národa

pravdy a lži. Obsah knihy je zostavený do troch častí. V prvej časti „Z detstva do sveta veľkej politiky“ opisuje svoje rodinné zázemie, zážitky z gymnaziálnych rokov na sklonku Uhorska, vysokoškolské štúdiá a začiatky angažovanosti v riešení sociálnych otázok študentstva. Druhá časť obsahuje rozsiahly elaborát „Poznámky k slovenskej hospodárskej politike v rokoch 1939 – 1945“ súvisiaci s jeho funkciou ministra hospodárstva v tých rokoch zameraný na rozličné aspekty ním vedenej hospodárskej politiky Slovenskej republiky. V tretej časti „Úvahy, reflexie, reakcie“ sú sústredené najmä texty, v ktorých G. Medrický reagoval na podnety poskytnuté mu súvekou (komunistickou, čechoslovakistickou) publicistikou a historiografiou. Podstatná časť jeho činnosti a postojov k udalostiam počas jestvovania prvej Slovenskej republiky je zachytená v knihe jeho pamäti Minister spomína, ktorá vyšla v roku 1993. Kniha je dávno rozpredaná, ale vydavateľstvo Post Scriptum, s. r. o. Bratislava urobilo mimoriadnu vec, keď jej texty

Ako vysokoškolák bol členom spolkov Detvan, Kriváň, Tatran, Spolku medikov, Spolku Moyzes, v roku 1921 spoluzakladateľom Ústredia slovenského katolíckeho študentstva - ÚSKŠ, predsedom Spolku akademikov XVIII. župy v B. Bystrici a vo vrcholovom študentskom orgáne Zväze slovenského študentstva ho zvolili za predsedu sociálnej komisie.

Svoju novinársku činnosť začal príspevkom do Slováka pri úmrtí P. O. Hviezdoslava. Bol to jeho prvý úvodník. Prispieval aj do Hronských novín, Nového sveta a ďalších periodík. Keď v roku 1925 začal vychádzať Slovenský národ stal sa jeho redaktorom. Svojimi článkami sa zapojil do predvolebného zápasu za program HSLS a SNS - autonómiu. HSLS voľby vysoko vyhrala, čím sa splnil Hlinkov sľub, aby sa červené Slovensko stalo bielym. Po tom, čo v r. 1926 denník Slovenský národ zanikol, r. 1927 prijal ponuku Dr. Eugena Filkorna do redakcie Slováka, kde viedol hospodársku rubriku. V roku 1931 sa stal členom HSLS a členom hospodárskej komisie mesta Bratislavy a v roku 1935 ho vláda menovala za člena Krajinského

bodného národa na vlastnom území, suverénne si vládnúť kresťanskými a sociálnymi zásadami, ktoré najlepšie zodpovedajú mentalite a záujmom národa.“

V Žiline pripravil 6. októbra 1938 z viacerých návrhov Manifest slovenského národa, ktorý po schválení predsedníctvom bol prečítaný z balkóna Katolíckeho domu. Dosiahnutie autonómie považovali vtedy vedúci politici za zavŕšenie dvadsaťročného boja slovenského národa na čele s HSLS za národnú suverenitu, ale nie za ukončenie vývoja k štátnosti. Tú predpokladali o niečo neskôr, keď Slovensko bude na ňu pripravené – sebestačné. Medrický zdôrazňuje: „Každá národná suverenita ab ovo prináša so sebou plné právo sa rozhodnúť o všetkých otázkach národa v plnom rozsahu, a predovšetkým o otázke štátoprávneho postavenia národa.“

Vyhlasenie štátnej samostatnosti 14. marca 1939 bolo len logickým dôsledkom predchádzajúcich udalostí, záchranným aktom pred rozdelením a umožnilo, aby Slováci jasne dokázali životaschopnosť v samostatnom štáte, rovnocennosť s ostatnými európskymi národmi.

– pán Weiss z Radvane a rodina pána Tausiga z Banskej Bystrice, ktorí ho navštívili a ponúkli mu pomoc. On ju zo skromnosti odmietol s tým, aby sa zastali Dr. J. Tisu. To však nemohli, lebo vraj je to pre nich nebezpečné politikum.

Nesúhlasil ani s povstaním, zamieraným proti vlastnému štátu, čo prevažná časť jeho účastníkov ani netušila. Predčasné povstanie vyprovokovalo nemecký vojenský zásah, čo malo za následok obrovské straty hospodárske, morálne, ale hlavne na životoch. Dr. G. Medrický považoval svoje zotrvanie vo vláde po vypuknutí povstania za najťažšiu obeť svojho života. Bolelo ho, keď rôzni komunistickí propagandisti dehonestovali dosiahnuté úspechy, obranu záujmov Slovenska pri značnom tlaku Nemcov, ako aj záchranné práce, keď sa Slovensko stalo vojnovým územím.

Po vojne sa diskutovalo a písalo prečo sme stratili slovenskú štátnosť, keď padli aj kritické slova na niektorých činiteľov. K tomu Medrický napísal: „Tak ako organizátori a účastníci Povstania nemôžu si spravodlivo pripisovať jedinečné zásluhy o obnovenie ČSR, tak isto nikto zo slovenských činiteľov nemôže byť obvinený, že jeho zavinením sa na konci druhej svetovej vojny stratila slovenská štátnosť.“ O tom rozhodol Beneš v Londýne a v Moskve, keď uzavrel zmluvu so Stalinom 12. decembra 1943. Tým mal možnosť potrestať Slovákov za samostatnosť. Účastník povstania Roman Kaliský napísal: „Vyrátili sme svoj vlastný štát, ktorý nebol iba fašistickým, ale aj slovenským. ...o všetkých základných veciach, ktoré sa nás mali týkať pri povojnovom usporiadaní Európy, bolo rozhodnuté už pred povstaním. ... Preto je nám dnes oveľa jasnejšie, o čo v povstaní vlastne predovšetkým išlo a o čo komu išlo okolo povstania. (nov.-dec. 1967)“

Politický, retribučný tzv. Národný súd v roku 1947 odsúdil Dr. G. Medrického na 7 rokov väzenia, ktoré si odpykal v Leopoldove. Z väzenia sa vrátil v roku 1952. V rámci akcie „B“ celú rodinu vystaňovali do Uderinej, kde pracoval ako robotník v tehelni. Tam ochorel. Do Bratislavy sa vrátil v roku 1956. Naďalej pracoval ako robotník v podniku Vodoohospodárske stavby a v roku 1963 odišiel do dôchodku. Aj po všetkých na ňom spáchaných krivdách, ako praktizujúci kresťan-katolíkom na život nezanevrel. Pozorne sledoval politické dianie. Občas sa stretával so svojimi priateľmi a bývalými kolegami. Nevyhýbal sa ani svojim politickým protivníkom. Keď sa stretol s L. Novomeským po jeho prepustení z väzenia, ten ho objal a nechýbali ani slzy dojatia. Jeho žalobca Dr. J. Šujan mal také výčitky svedomia, že pri každom stretnutí sa mu ospravedľoval, že vraj tak konal na príkaz komunistickej strany. V roku 1981 pápež Ján Pavol II. mu udelil osobitné apoštolské požehnanie. Hľadel i do blížiacich sa nádejných nových rokov. Pádu komunizmu, ani obnovenie slovenskej štátnosti, sa však nedožil. Zomrel 2. marca 1989 v Bratislave a pochovaný je v cintoríne v Slávičom údolí. Napriek mnohým životným útrapám dožil sa požehnaných 88 rokov života, z ktorých najmä tie v zrelom veku zasvätil službe národu.

Bol to človek šľachtetného srdca, jeden z najzaslúžilejších synov národa, ktorý neúnavne pracoval pre jeho povznesenie.

STANISLAV MÁJEK

Udalosti rokov 1939 – 1945 nenechávali na pokoji mnohých slovenských činiteľov. Takým bol aj ThDr. Michal Mrkva (1900-1970), katolícky kňaz, rodák zo Šuňavy na Spiši. Ako schopného seminaristu ho poslal biskup Ján Vojtaššák spolu s ďalšími na štúdium do Prahy a bol potom jedným z prvých doktorov teológie po prvej svetovej vojne na Slovensku. Pôsobil ako kaplán v Hruštíne na Orave, vo Veličnej a neskoršie ako profesor v seminári v Spišskej Kapitule. V rokoch 1933 – 1942 bol farárom v Bziniach a 1942 -1950 v Krivej na Orave. Po druhej svetovej vojne bol viackrát zatknutý a nakoniec nezákonne odsúdený na dvanásť rokov väzenia za údajnú vlezradu a špionáž v súvislosti s činnosťou biskupa J. Vojtaššáka. Bolo to 23. 12. 1953 v Prahe na Pankráci spolu s ďalšími piatimi nezákonne obvinenými (ThDr. Jozef Tomanóczy, Pavol Matis, Jozef Cehula, Štefan Milan, Antónia Smorádková). Vo väzeniach strávil desať a pol roka. Po dlhých rokoch mimo pastorácie sa mu dostalo pôsobiť v r. 1969 na fare v Oravskom Bielom Potoku, kde 12. 8. 1970 zomrel. Pochovaný je v Krivej na Orave. Počas svojho života bol predsedom viacerých celoslovenských katolíckych organizácií a bol aj publikačne činný. Z tejto pozície a kontaktov mal dobrý prehľad o dianí na Slovensku. Bol človekom nekompromisným, otvoreným, ochotným vždy pomáhať a neznášajúcim krivdu a neporiadok. V daných záležitostiach neváhal nikdy aj verejne vystúpiť či zakročiť. To mu samozrejme zapríčinilo v živote viacero nepríjemností.

V roku 1942 sa preto rozhodol osobne intervenovať vo veci vysídľovania Židov priamo u prezidenta Dr. Jozefa

Svedectvo

ThDr. Michala Mrkvu

z návštevy u prezidenta Jozefa Tisa

Tisa. Vtedy bol aj dekanom dolnooravského dekanátu. Z obce Bziny bol zaistený aj Žid J. Bronner s manželkou, s ktorým mal dobré vzťahy a mnohé rozhovory.

O týchto udalostiach píše vo svojich pamätiach takto (Vybrané z knihy J. Habovštiak „Verný cirkvi a ná-

rodu“, vydavateľstvo Lúč, 1910. Citujeme z osobných zápisov doslova):

„Oravskí Židia vkladali veľkú nádej do Ignáca Grebáča-Orlova, kanonika a dekana vo Veličnej. On sa však nechcel priamo záležitosť venovať a odkázal ich na mňa. Poslal mi aj list, ktorý som mal doručiť prezidentovi. Návštevu urýchlil istý Žid z Dolného Kubína, ktorý tam mal obchod so železným tovarom. Pre Boha ma prosil, aby som sa ich ujal a išiel ku pánu prezidentovi, aby Židov nedovolil viac vyvážať, pretože idú na istú smrť. Hneď som sa ujal veci a odcestoval do Bratislavy. Išiel so mnou aj spomínaný židovský obchodník. Ubytoval som sa v hoteli Tatra a na druhý deň som sa hlásil v prezidentskom paláci. Tajomníkovi prezidenta Dr. Karolovi Murínovi som odovzdal list, ohlásil ma a hneď som bol aj prijatý.

Prešiel som viacerými sálami a v poslednej malej izbe som uvidel sedieť za veľkým písacím stolom prezidenta Dr. Tisa. On ma už poznal z predošlých stretnutí. Vyložil som mu, prečo som prišiel a prosil ho, aby zabránil vyvážaniu Židov.

Tvrdil mi, že Židia idú na prácu. Povedal som mu, že oni veľmi dobre vedia, kam idú. Nechcel to pripustiť. Debatovali sme takmer hodinu, no mal som dojem, že je presvedčený o svojich informáciách o pobyte židovského obyvateľstva. Z reči som vybadal, že je pod veľkým tlakom Hitlera, ktorý sa mu asi vyhrážal sankciami, ak nebude spolupracovať. Tvrdil, že mu ide o záchranu národa. Uviedol mi zásadu, že treba voľiť menšie zlo, aby sme sa vyhli väčšiemu. S tým som súhlasil, ale zároveň som sa odvolal na zásadu, že neslobodno robiť zlo, aby z toho vyšlo dobro. Otvorene som mu povedal, že je nešťastím pre cirkev, keď je kňaz prezidentom. Povedal mi, že ak odstúpi, príde Vojtech Tuka a bude ešte horšie. Doteraz on brzdi, kde sa dá a kde môže. A povedal aj to, že

biskupský zbor ho požiadal, aby zostal vo funkcii. Je však ochotný kedykoľvek sa jej zrieknuť, lebo pre neho je milšie byť farárom v Bánovciach ako prezidentom. Urobí to kedykoľvek, ak mu kňazi dajú na papier, že žiadajú jeho odstúpenie. Povedal som mu, že ja takéto poverenie nemám a to, čo hovorím, je môj názor. Z celkového rozhovoru som mal dojem, že prezident je v ťažkom položení a úprimne som ho ľutoval.

Pred prezidentským palácom ma už čakal môj židovský spoločník. Bol som veľmi zvedavý na výsledok, no ja som mnohé jeho časti považoval za dôverné, a preto som ho len skrátene informoval. Potom som to ľutoval, lebo mohol v ňom vzniknúť dojem, že som sa slabo za celú vec prihovárал, alebo že ma prezident presvedčil, že akcia sa musí vykonať.“

V každom prípade ide o cenný autentický zážitok a svedectvo ThDr. Michala Mrkvu, ktorý len doplní obraz o atmosfére toho obdobia. Krátko nato boli však deportácie Židov zo Slovenska zastavené. Dr. Tiso získal dôkazy, že ho Hitler oklamal a navyše nedovolil vycestovať kontrolnej komisii zo Slovenska, ktorá sa mala presvedčiť o situácii v sľubovanej akejsi „židovskej republike“ v oblasti poľského Gnezdna.

Treba tiež povedať, že Michalovi Mrkvovi vznik Slovenského štátu v takej podobe, v akej existoval, veľmi neimponoval. Mal blízky vzťah k českému národu, pretože poznal veľa ľudí z prostredia vzdelanej českej inteligencie, s ktorými sa stretal počas svojich štúdií v Prahe. Považoval za nešťastie, že Slovenská republika vznikla z Hitlerovej vôle. Jeho víťazstvu v ťaženiach vo svete príliš neveril a bol presvedčený, že s jeho pádom padne aj Slovenská republika, čo sa potom nakoniec aj stalo.

JOZEF HABOVŠTIAK

ThDr. Michal Mrkva

Náš spolupracovník Ing. Karol Kubík sa zúčastnil manifestácie, ktorá vstúpila do histórie ako Bratislavský veľký piatok, alebo (menej výstižne) Sviečková manifestácia. Bezprostredne po návrate z manifestácie, ktorá sa uskutočnila 25. marca 1988, svoje dojmy a poznatky zapísal. Výňatok z jeho zápisov zaradili do publikácie Bratislavský veľký piatok, ktorá vyšla pod patronátom O. Jána Chryzostoma Korca. Pôvodný záznam aj s jeho faksimile prinášame v plnom znení:

15:30 - V autobuse, ktorý prichádza od Karlovej Vsi popod Dómsky most (Tento názov spontánne užívala časť obyvateľstva, iná časť Nový most. Úradne to bol Most SNP. Po Novembri sa dlhý čas používali tieto názvy. Po Novembri sa používali tieto názvy. Návrat k názvu z komunistického éry - Most SNP, ktorý schválilo zastupiteľstvo sa neujal a je predmetom odbornej kritiky.) si cestujúci všimnú rozsvietené pouličné svetlá. Na otázku, akoby pre seba, jedného cestujúceho, mu iný odpovedá, že to je asi príprava na manifestáciu. Nápadný je počet montážnych vozidiel, čistiach a policajných áut.

16.00 - Na Hviezdoslavovom námestí súnapadné skupiny mužov, začuť poznámku, že budú mať ro-

botu. Neobvyklý je aj počet policajtov. Pred Slovenským národným divadlom sú tiež montážne vozidlá, čistiace autá krúžia okolo divadla.

17.30 - Na Hlbokú ulicu prišla policajná autohliadka. Chvíľu sleduje situáciu a potom odchádza do mesta. Neskôr sa dozviem, že o 18. hod. v Lurdskej jaskyni sa skupina asi 150 veriacich začala spoločne modliť ruženec.

17.40 - Zo Suchého myta možno pozorovať intenzívny prúd chodcov smerom k Michalskej bráne.

Križovatka Nálepkovej (dnes Panská - KK) a Rybárskej brány je obsadená veľkým policajným autom. Možno však ešte prejsť i keď okolo auta je veľký počet uniformovaných i tajných policajtov. Ústie Rybárskej brány do Hviezdoslavovho námestia je zaplnené ľuďmi s roztriahnutými dáždnikmi. Je asi 17.50 hod.

Pohľadu pred budovu Slovenského národného divadla sanaskytá fascinujúca panoráma. Zástup ľudí pod dáždnikmi s rozžatými sviečkami.

Zhromaždený počet účastníkov pred budovou SND prekvapí aj optimistického priaznivca tohoto pokojného zhromaždenia.

Je okolo 18. hodiny. Dostávam sa na námestie, chcem si však pozrieť okolie. Pri parkovisku za SND, na Komenského námestí, však už hliadky vracajú. Nemožno sa už vrátiť pred divadlo.

Cez pasáž sa mi darí prejsť na Leningradskú (teraz Laurinská - KK) ulicu. Časť Rybárskej brány je už zablokovaná. Dochádza k hromadeniu ľudí a k nervózne situácii. (Dodatočne sa dozviem, že sa tam

zhromažďilo asi tristo ľudí, zapálili sviečky a modlili sa. Jednu starú ženu mladý príslušník prepadového oddielu zvalil na zem, lebo mu šlo na nervy, že sa modlí príliš nahlas!) V tomto čase - je niečo po 18. hodine - sa policajti ešte pokúšajú reagovať pokojne. Boli tam zrejme len príslušníci normálnych poriadkových oddielov; prepadové oddiely s ťažko ozbrojenými príslušníkmi v helmách a so štítmí prišli až neskôr, keď dohnali ľudí niekde z priestoru Korza.

Všetky rechody z Nálepkovej (teraz Panská), aj Straková ulica sú uzavreté. Nálepková ulica je plná ľudí

pohybujúcich sa obidvoma smermi. Z priestoru Hviezdoslavovho námestia počuť zúrivé kvilenie sirén.

Okolo Rudnayovho námestia prechádzam na Korzo k Dómskemu mostu. V okolí Mariánskeho stĺpa je dav ľudí pokúšajúcich sa dostať k Divadlu. Dochádza k stretnutiam s policiou, na ktorej badať nervozitu. Využívam zmatok a prechádzam okolo parkoviska na Hviezdoslavovo námestie. Tam už zavýjajú siény a blikajú signálne svetlá. Pôsobí to apokalypticky. Keď prechádzam okolo jedného plošinového voza so zapnutým motorom a svetelnou húkačkou, hovorím posádke, že

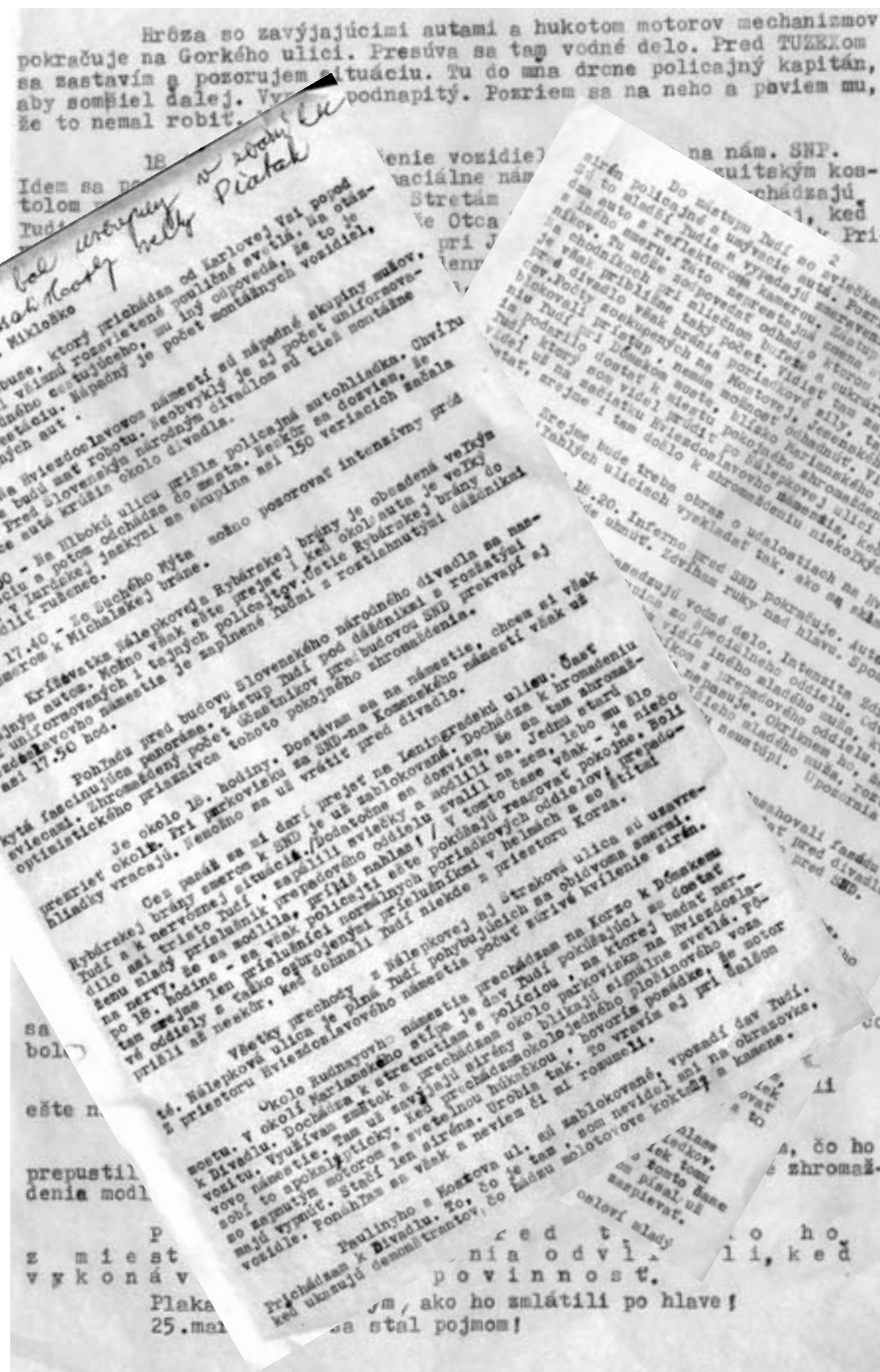
motor majú vypnúť. Stačí len siréna. Urobia tak. To vravím aj pri ďalšom vozidle. Ponáhľam sa však a neviem, či mi rozumeli.

Paulinyho a Mostova ulica ul. sú zablokované, v pozadí dav ľudí. Prichádzam k Divadlu. To, čo je tam, som nevidel ani na obrazovke, keď ukazujú demonštrantov, čo hádžu molotovove koktaily a kamene.

Do zástupu ľudí so sviečkami nabiehajú za zúriveho zavýjania sirén policajné a umývacie autá. Pozriem sa cez okno na jednu posádku. Súto mladí ľudia a vyzerajú zmeravení. Tieto scény sa opakujú. Prichádza auto

KAROL KUBÍK

Nie, nie som Dr. Mikloško

s reflektorom a kamerou. Zástup sa premiestni a vozidlá útočia z iného smeru. Táto neprestajúca zmena sťažuje odhadnúť počet účastníkov. Tu môže zodpovedať odhad, o ktorom bolo počuť, asi dvetisíc. Na chodníkoch pri mliečnom bufete a cukrárni pri ústí Rybárskej brány je však približne taký počet. Vidieť tam zapálené sviečky. Prechod pred divadlo nemám možnosť, divadlo bránia poriadkové sily, tajní a oddiel ťažkoozbrojencov. Počty zoskupených na Mostovej, Jesenského, Gorkého, kde takisto blokovali prís tup, nemám

možnosť odhadnúť. Viem, že došlo k hromadeniu ľudí pri Dómskom moste, blízko Mariánskeho stĺpa. Neviem, či sa im podarilo dostať k miestu pokojného zhromaždenia. Podľa ľudí, ktorých som videl prúdiť po Nálepkovej (Panskej) ul., a podľa toho, čo som videl už na začiatku na Hviezdoslavovho námestia, keď sa mi tam podarilo dostať, zrejme i tam došlo k zhromaždeniu niekoľkých stoviek.

Zrejme bude treba obraz o udalostiach na Hviezdoslavovom námestí a príľahlých uliciach vyskladať tak, ako sa skladá m o a z i k a.

Je asi 18.20. Inferno pred SND pokračuje. Auto sa rúti smerom na mňa. Zdvíham ruky nad hlavu. Spomalia!

Pred fontánou nasadzujú vodné delo. Intenzita Zdravasov sa stupňuje. Do zástupu preniká skupina zo špeciálneho oddielu. Odvliekajú jedného mladého muža. Vedľa seba vidím iného mladého muža, ktorý vykrikuje a hrozí päsou smerom k útočníkom

z prepádového oddielu. Jeho tvár a správanie do pokojného zhromaždenia nepasuje. Okriknem ho, že tu sa modlí. Počujem ďalšieho mladého muža, roztrpčený hovorí, že tu je naša, robotnícka pôda. Upozornia ho, aby sa nedal vyprovokovať.

Útoky vodným delom obmedzujú tak, aby nezasažovali fasádu SND. Z chodníkov pri mliečnom bufete sa ľudia pokúšajú dostať pred divadlo. Zdá sa, že počet sa zväčšil a je ich tam dvakrát viac ako pred SND.

18.25 – Prechádzam k mliečnemu baru, k údernej jednotke. Ešte počujem, ako jeden z príslušníkov hovorí kolegovi pri útoku vodného dela: "Ale dostali". Opýtam sa ho: "A tebe by sa to ľúbilo, keby si dostal ako oni?" Zrozpačiteľ a povedal: "No, ja by som tam nešiel, ale by som šiel domov."

18.30 - Čas na zhromaždenie uplynul, zástup sa rozchádza. Popri vchode do SND ešte zostáva skupina asi 20 ľudí. Spievajú. Vodné delo sa chystá k útoku. Prechádzam od údernej jednotky popred vodné delo a dávam znamenie rukou, aby prestali. To je už asi 18.35. Zrejme ma v tom zmlatku považovali za niekoho iného a čakajú. Idem k spievajúcim, ukazujem na hodiny a celkom sa k nim približiac, aby ma počuli napriek besneniu sirén, hovorí, že vymedzený čas skončil a my máme postupovať disciplinovanne. Treba poďakovať Bohu, že sa zhromaždenie vydarilo, a to tak, že to ani veľký optimista nemohol čakať.

Tu treba napísať, že prvé správy o zhromaždení v rozhlase hovorili o rozohnaní zhromaždenia za pomoci brutálnych prostriedkov. Súhlasí tvrdenie o použití brutálnych prostriedkov, ale napriek tom zhromaždenie počas ohlásenej doby, teda do 18.30 trvalo. Po tomto čase sa účastníci pokojne rozchádzali. I tá skupina, o ktorej som písal už bola na odchode, len si v dobrej nálade ešte trochu chceli zaspievať

Odchádzam smerom ku Komenckému námestiu. Tu ma osloví mladý muž a pýta sa či nie som Dr. Mikloško.

- Nie, nie som Dr. Mikloško.

- No, lebo som Vás videl, ako ste upozorňovali, že hromáždenie skončilo.

Hrôza so zavýjajúcimi autami a hukotom motorov mechanizmov pokračuje na Gorkého ulici. Presúva sa tam vodné delo. Pred TUZEXom (TUZEX bol obchod so zahraničným tovarom. Platidlom boli takzvané bony, čo boli poukážky za vymenenú západnú menu ako dolára, marky atď.) sa zastavím a pozorujem situáciu. Tu do mňa drčne policajný kapitán, aby som šiel ďalej. Vyzerá podnapitý. Pozriem sa na neho a poviem mu, že to nemal robiť. Mlčí.

18.40 - Zúrivé krúženie vozidiel pokračuje na nám. SNP. Idem sa pozrieť smerom na Primaciálne námestie. Pred Jezuitským kostolom pristáva policajné auto. Stretám Ing. H., práve vychádzajú ľudia z kostola. Dozvedám sa, že Otca Korca zadržali o piatej, keď vychádzal z domu. V úzkej uličke pri Jezuitskom kostole smerom k Primaciálnemu námestiu je asi desaťčlenná skupina z úderného oddielu?? Počujem, ako sa ich jedna

mladá žena či slea idúca so svojim partnerom pýta: "Čo vám za to platia?" Jeden z nich sa vracia za autorkou otázky – je podgúraný – a hovorí jej: "Viete čo, držte si tú svoju pusinku a choďte po svojom." Žena sa otáča a chce odpovedať, odieľ sa obracia k nej. Skočím mladej žene do reči a hovorím jej, aby to nechala tak a ocenila, že príslušník sa pokúša byť slušný, veď jej mohol povedať: drž hubu, alebo aj niečo horšie. Ozbrotjenec je na chvíľu pomýlený a mám dojem, že váha, či mi neukáže svoju moc. Chlácholím ho, že ja som len mladej dáme vysvetľoval, že je slušný, že jej mohol povedať a urobiť aj horšie. Upokojil sa a ochádza za svojou partiou. Madý pár ma zatiaľ čaká uprostred Primaciálneho námestia a mladá dáma mi vysvetľuje, že čakali, lebo sa báli, či ma nevzali.

Je asi 18.50 keď skončil ten skoro incident na ústí Kostolnej ulice do Primaciálneho námestia. Radničnou prechádzam na Leningradskú, (Teraz "Laurinská". Niektorí hovoria že "Latrínska", lebo panák na rohu ulice vyzerá akoby sedel na poľnom hygienickom zariadení) keď tam pricvávajú spomínaní ozbrojenci. Ponáhľam sa domov, aby som videl, čo budú zo zhromaždenia ukazovať; myslím na obrazovke.

Okolo 19-jej hodiny čakám pred PRIORom na autobus. Po pešej zóne zavýjajú sirény policajných áut, ktoré v divokom tempe krúžia po Dunajskej, Špitálskej (Úradne sa volala ulica Československej armády, ale tento názov sa, menovite u starých Bratislavčanov, neujal), Pred nemocnicou Milosrdných (aj tento názov prežil komunistickú éru - KK) sa otáčajú v asi 80-kilometrovej rýchlosti. Na zastávke je medzi ľuďmi nervozita,

V autobuse jeden šesťdesiatnik hovorí, že teraz ich budú vyhadzovať zo škôl, budú ich volať na kádrové a vyhadzovať zo zamestnania. Niektomu povie, aby nestránil. Ja nestráším, odpovedá, to je horšie ako za fašizmu. Iný starší muž mu hovorí, ako to môžete provnávať s fašizmom. Žili ste vy za fašizmu? To sa nespí porovnávať, ako si to dovoľujete. Žil som za fašizmu a vtedy bol väčší poriadok; tým zrejme narážal na skutočnosť, že dlho nešli autobusy. Stupňujúce napätie odstráni jedna žena poznámkou, aby sa nehádali, ale postúpili ďalej, aby mohli nastúpiť aj ďalší.

Po vystúpení z autobusu stretávam jedného známeho, ktorý sa zrejme vracia z kostola. Pýta sa, či som tam bol a chce vedieť, čo bolo. Hovorím mu, že škoda, že tam nebol, ale ponáhľam sa domov.

V Zeit im Bild hovorí spravodajca ORF, ako ho odviekli ešte na začiatku zhromaždenia.

Spravodajca BBC v prvej správe, ktorú podal po tom, čo ho prepustili, oznámil, že plakal od dojatia, keď videl pokojné zhromaždenie modliacich sa ľudí so sviečkami v rukách.

Plakal ešte pred tým, ako ho z miesta zhromaždenia odviekli, keď vykonával svoju povinnosť.

Plakal ešte pred tým, ako ho zmlátili po hlave.

25. marec 1988 sa stal pojmom!

V posledných dňoch žili kresťania najmä veľkonočnými sviatkami, no Katolícka cirkev a veriaci na Slovensku si pripomínali aj jedno mimoriadne dôležité výročie – 30 rokov od Sviečkovej manifestácie v Bratislave. Práve pred tridsiatimi rokmi sa na Veľký piatok konalo pokojné sviečkové zhromaždenie, ktorého účastníci požadovali náboženské a občianske slobody. Voči modliacim sa ľuďom so sviečkami vtedy komunistický režim použil brutálnu silu. Súbor spomienkových akcií na tento prejav odporu voči komunistickej totalite zavŕšil

nej rade Slovenskej republiky zastupovali.

Väčšina pozvaných toto rozhodnutie biskupov slušne rešpektovala. Opačným extrémom však bol postoj Andreja Kisku, ktorý so svojimi poradcami zase raz vyrobili trápny cirkus. Kiska viac ako mesiac vedel o tom, že na akciu sú pozvané všetky parlamentné politické strany, no až tesne pred dátumom koncertu teatrálny oznámil, že ak sú pozvaní aj poslanci Ľudovej strany Naše Slovensko, on nepríde. Buď bude po jeho alebo nič! Silno to pripomína gesto malého dieťaťa,

nedávna účasť na súkromnom večierku v spoločnosti odsúdených vrahov medičky Ľudmily Cerveňovej.

V každom prípade výsledok bol taký, že Kiska napokon na slávnostný koncert neprišiel. Týmto gestom názorne predviedol, ako vyzerá skutočný politický extrémizmus v podaní človeka, ktorý neustále rozpráva o porozumení a tolerancii, ale sám jej nie je schopný ani v oficiálnych akciách. Andrej Kiska jednoducho nikdy nebude prezidentom všetkých občanov, ako to kedysi deklaroval, ale len tých, ktorí ho podporujú. Spolu

Výročie Sviečkovej manifestácie ukázalo pravú tvár Andreja Kisku

slávnostný koncert v bratislavskej Redute.

Konferencia biskupov Slovenska (KBS) pozvala do hľadiska Slovenskej filharmónie v Redute viac ako 500 hostí – zástupcov cirkví, akademickej obce, občianskych združení, laických organizácií, priamych účastníkov Sviečkovej manifestácie, ale aj členov diplomatického zboru, predstaviteľov vlády a zástupcov parlamentných politických strán. Organizátori akcie už minimálne mesiac dopredu deklarovali, že nebudú uplatňovať žiadnu politickú selekciu a pozvánku pošlú všetkým. Pozvanie na slávnostný koncert pri tejto výnimočnej príležitosti sme tak, prirodzene, dostali aj my – zástupcovia Ľudovej Strany Naše Slovensko. Táto skutočnosť však u niektorých jedincov vyvolala taký hnev, že sa neštítali nielen biskupov, ale i celú Cirkev označiť rôznymi hanlivými nálepkami. Biskupi argumentovali, že tu nie sú na to, aby podľa akéhokoľvek politického kľúča selektovali pozvaných. Preto neurobili výnimku ani pri poslancoch, ako je napríklad liberálne zmýšľajúci Martin Poliačik, ktorého mnohé názory (podporovanie LGBTI, snaha o legalizáciu drog) sú v ostrom rozpore s učením Cirkvi. Rovnako však boli pozvaní aj poslanci parlamentu, ktorí boli pred rokom 1989 členmi Komunistickej strany, či dokonca figurovali v zoznamoch agentov ŠtB. Pozvaní boli dokonca aj tí poslanci, ktorí v súčasnej dobe čelia podozreniam z korupcie či z priateľských kontaktov s mafiou.

Konferencia biskupov Slovenska sa jednoducho rozhodla pozvať na slávnostný koncert reprezentantov všetkých politických strán, ktoré si občania zvolili, aby ich v Národ-

ktorému ak nespavíte po vôli, tak sa začne hádzať o zem. Viete si predstaviť, že vás niekto pozve na oslavu, no vy mu vmetiete do tváre požiadavku, že pridete len v tom prípade, ak budú pozvaní iba tí hostia, ktorých si želáte? Určite uznáte, že by to bola skutočne čudná urážka hostiteľov.

Okrem toho, časy, keď politici určovali Cirkvi, čo má a čo nemá robiť, boli charakteristické práve pre komunistickú totalitu, proti ktorej protestovali aj účastníci Sviečkovej manifestácie. Z tohto pohľadu je možno správanie sa Andreja Kisku pochopiteľné, keďže je všeobecne známe, že on a jeho rodina mali pred rokom 1989 ku Komunistickej strane veľmi blízko.

Tiež je zvláštne, že Kiskovi zrazu prekáža prítomnosť poslancov ĽS Naše Slovensko medzi viac ako päťsto prisediacimi na slávnostnom koncerte. Čo mu ale neprekážalo, bola jeho

s Kiskom odriekli kvôli nám účasť na slávnostnom koncerte aj niektorí predstavitelia zahraničných ambasad, zväčša práve tí, ktorí v období Gay Pridu radi vešajú dúhové zástavy. Z útrobov politického zabudnutia sa ešte napochytrý ozval liberálny poslanec Martin Poliačik, ktorý sa pred Redutou tiež otočil na päte. A tak Kiska ani Poliačik na slávnostnom koncerte neboli, a evidentne tam nikomu nechýbali. Naozaj si myslím, že som nebol jediný, kto spomenuté „persóny“ dokázal bez problémov oželiť. Možno aj vďaka ich neúčasti bola atmosféra v sále veľmi príjemná a koncert bol dôstojnou spomienkou na Sviečkovú manifestáciu. Cením si, že som sa tejto peknej akcie mohol zúčastniť a s radosťou prijmem pozvanie aj nabudúce.

MILAN UHRÍK
poslanec NR SR
za ĽS Naše Slovensko

Kresba:
Andrej Mišanek

(Pokračovanie z 1. strany)

Obezita obaľuje aj hemisféry zodpovedné za stav úrovne nášho bytia a tak sa „materiálne duchovno“ stáva dominantným prejavom. Mandevillova filozofia chamtivosti zatiaľ víťazí. Takže klasické Človečenstvo v týchto prípadoch prehráva, lebo svoj obsah saturuje pohlcovaním vecí a vyprázdňovaním duchovna. V súčasnosti je tak sociálnosť a individuálnosť poznamenaná skôr regresom, než evolučným progresom. Cenu devalvácie ľudskej morálno-hodnotovej orientácie jednotlivca síce marginalizované zaznamenáme, ale to je tak asi všetko, čo pre znovuzrodenie a obnovenie duchovna v Človečenstve dokážeme urobiť. Postmoderno, i keď určite má aj svoje vývojové pozitíva, reformuje, či skôr deformuje historicky známe Descartove a Heideggerove vyjadrenia „Myslím, teda som“ a „Som, teda myslím“ na konzumáciu typu „škrečkovskej orientácie „Mám, teda, som“. Materiálne „MAT“ sa stalo substitúciou existencijného „BYŤ“.

Ani na tomto zjednodušenom „konzumnom“ algoritme by nebolo nič zlé, ak by spôsob dosahovania „MAT“ uchovával isté morálne a etické zásady. Anómia sa však stala súčasťou dnešnej postmoderny a diagnóza menom pleonexia (chamtivosť) sa stáva genetickou výbavou jednotlivých spoločností a jednotlivcov.

DIGITÁLNO V NÁS

Poznanie predstavuje isté jadro vývojového progresu. Devastujúco však vyznieva obsah novodobá progresivnosť „digitálneho“ poznania a pohľadu na človeka ako na „množinu informačných javov prebiehajúcich v organizme. Ak má byť charakterizované Človečenstvo ako automat so zadefinovaným a automatizovaným cieľom konania a ak

táto forma má kreovať jeho ďalší vývoj tak sa skutočne môžeme dočkať éry Čapkových robotov. Vonkajšia podoba bude možno pripomínať človeka, avšak „človečenské nastavenie“ bude postrádať črty ľudskosti a autenticity. Robotická podoba človeka už nie je tak vzdialená. Jednotlivcov reagujúcich na „stlačenie“ alebo „vypnutie spínača na ovládacom paneli, ktorý určuje čo je správne a čo je nesprávne, čo je hodnotné a čo už nie, pribúda. Jednotlivec je transformovaný na kľbko Pavlovových reflexov, ktoré môžeme nastavovať resp. ktoré niekto nastavuje tak ako

Človečenstvo súčasnosti

to potrebuje. Homo digitalis sa stal novou evolučnou entitou na vývojovej škále. Digitálne nevyjadruje spôsob existencie Človečenstva formou „lásky k bližnemu“, reprezentuje Človečenstvo a spoločnosť výkonnosťou, ktorá nás skôr od seba izoluje. Evolučný progres alebo regres v podobe Človečenstva ?

CESTY NÁVRATOV

Máme možnosti ako začať realizovať reparáciu aby ľudskosť a individuálna autentičnosť vytesnila „mechanické“ a robotické správanie? Niekedy skutočne stačí málo, len treba chcieť. Mať rešpekt a pokoru k jednému z Kierkegardových spôsobov existencie a tým bol okrem estetického a etického spôsobu

existencie aj náboženský spôsob existencie, základom ktorého bola viera. Náboženský spôsob existencie považoval za najvyšší spôsob života, samozrejme v súčasnosti nemáme na mysli nejakú zakonzervovanú náboženskú bigotnosť. Podstatou je pohľad na vieru, klasických hodnôt. V tomto prípade aj viera v Boha odráža vieru v ľudskosť a sprostredkováva istú hlbavosť aj o samom sebe. Vytvára ochranný štít pred externou manipuláciou. Je cestou k nájdaniu podstaty vlastnej identity. Viera je istou osobnou pravdou jednotlivca, a výpoveďou, ktorá nie je určená zvonku, ale ku ktorej jed-

sahom napĺňania individuálne - morálnej a mravnej „existencialnosti“ mnohí tento termín v súčasnosti považujú za metafyzicky a iracionálny. A stačí tak málo, rešpektovať pravidlá. Platonova idea Pravdy a Spravodlivosti je už dávno stvorená. Sú to však ideje a pravidlá od rešpektovania ktorých bohužiaľ ustupujeme. Človečenstvo a spoločnosť ako také sa im vzdiaľuje. Tieto entity považujeme však za podstatné v procese vnútorného napĺňania človeka a v procese harmonizovania vzťahových kontextov v rámci spoločnosti. Bez nich smerujeme k „patologickej funkčnosti“.

Pre mnohých je však jednoduchšie postupovať a čerpať inšpiráciu z Machiaveliho Vladára : „nekonaj

spoločnosti. Základným stavebným kameňom prežitia a prežívania, sa stáva povrchnosť a plávanie po povrchu podstaty veci. Od Kantovej mravnosti „v nás“ sme na míle vzdialení a utekáme pred ňou čoraz rýchlejším tempom. Tento pojem je pre mnohých kvantitatívne nevyjadriteľný, a preto aj nadbytočný a ako sa zdá aj nepotrebný. Sebanaplnenie prostredníctvom „mravného kódexu“ začína mať historickú podobu a naplňa archívne priestory, ktoré nikto nenavštevuje. Ocitá sa suteréne osobného a osobnostného rastu Človečenstva v obidvoch významoch. V porovnaní s bytím a ob-

podľa toho, čo Ti prikazuje morálka, ale podľa príkazov nutnosti“. Sociológ Herbert Spencer vo svojej evolučnej teórii písal o „prežití najschopnejších“, no súčasnosť je plná paradoxov. Najschopnejšími sa stávajú tí, ktorí moralitu a morálnosť premieňajú na mortalitu. Idea Pravdy a Spravodlivosti sa stala muzeálnym artefaktom. V takomto prostredí sa generuje výsledný produkt správania sa Človečenstva „morálnosť spočíva v uplatňovaní amorálnosti“. Pri takomto smerovaní „evolučného procesu“ sa možno dočkáme aj vzniku nového genetického kódu, ktorým jednotlivci už budú disponovať automaticky. Jeho embryonálny vývoj už dosiahol stupeň (ne)dospelosti. Takže žiadne polemiky čo je morálne a správne a čo už nie vznikajú nebudú.

Možno je to trochu pesimistické konštatovanie, avšak zdá sa, že Človečenstvo to má namierené k absorbovaniu „mítveho bytia“. Ide o akýsi útek alebo odmietanie najvlastnejšej možnosti „môcť byť“. Autentičnosť jednotlivca sa stráca, lebo determinanty v prostredí ju považujú za nežiaducu. „Môcť byť“ sa transformuje do módu „chcieť prežiť“, a to je najčastejšie možné v prípadoch ak sa adaptujeme na podmienky a prijmeme pravidlá, ktoré nám vlastne nie sú. Prežíva vždy ten kto je najadaptabilnejší a začína byť jedno na čo. Prijímame a riadime sa „tolerovaným zlom“. Stalo sa súčasťou nášho bytia, akceptujúcou samozrejmosťou. Paradoxom je, že táto vývojovo deformovaná súčasnosť, vytvorilo samotné Človečenstvo. A tak sa aj vnútorný priestor individuálneho bytia obsadzujú konformnou a pasívnou adaptabilitou na úkor kreatívnej autentičnosti. Zaznamenávame zrod novej „čeladovitej“ existencie, alebo je to bludisko z ktorého sa môžeme vrátiť ak sa začneme meniť my aby sme menili čas vókol seba.

IVAN BINDAS

Katolíci, ktorí nie sú ochotní podrobiť sa „osvieteneckej prevýchove“, sa môžu ľahko dostať do konfliktu s vládnymi svojich domovských krajín. Títo katolíci sa striktnie držia skutočnosti, že existuje iba jediná pravá viera - Viera v Ježiša Krista, opravdivého Syna Božieho. Veria v to, že katolícka Cirkev predstavuje jediné, pravé náboženstvo. Toto samo osebe by ešte nemalo viesť ku konfliktom vnútri spoločnosti, keďže tradičionalistickí katolíci sa síce tejto viery striktnie pridávajú, no akýkoľvek nátlak na vyznávajúce katolíckej viery v mikropersonalistickej rovine principiálne odmietajú. Aj použitie násilí ako misijného prostriedku je z pohľadu kresťanskej viery (na rozdiel od Islamu!) neprijateľné. Samozrejme, že je tu neustála snaha dokázať tradicionalistickým katolíkom „intoleranciu“, pretože napríklad ani židovský ľud nevyklúčujú zo spásnej ponuky, danej Ježišom Kristom ako Mesiasom (na rozdiel od modernistickej herézy takzvanej „separátnej cesty spásy“ pre Židov), ale mimo masmediálnej mašinérie je ešte daný priestor pre slobodné šírenie informácií k tejto téme. Navyše, väčšina novinárov nemá o týchto veciach dunst, a tak je človek konfrontovaný väčšinou len s táraninami.

Ak si vezmeme najsledovanejšie televízie a najčítanejšie denníky

Potenciál konfliktu

v európskych krajinách, väčšinou tvoria príspevky a články jalové reči, útočiace na najnižšie emócie a pudy neveriacej a vieru nepraktizujúcej masy. Neodvratne však vznikajú konflikty medzi katolíckou náukou o morálke a „tolerantným, osvieteným človekom 21. storočia“. Jedna frontová línia sa tiahne medzi „veriacimi“ a „neveriacimi“ a tá druhá, medzi „pokoncilovými cool katolíckymi“ a „zapšklými večne včerajšími rigidnými tradicionalistami“.

Tú druhú frontovú líniu treba považovať za ďaleko smutnejší fakt. Coolkatolíci nechcú prísť o svoj komfort a nechcú konflikt so svetom, tradicionalisti chcú vytrvať vo viere predkov a spašit' si dušu, nakonco nemyslia len na najbližšie desaťročia svojho pozemského života, ale ďalej. Rustikálni tradicionalisti však narážajú na novodobých Urbanizátorov, ktorí im boдрým tónom milicionára dajú najavo, v akom postoji sa budujú svetlé zajtrajšky, resp. v

akom držaní tela treba prijímať Eucharistiú („postavte sa!“).

NÁBOŽENSKÁ SLOBODA A ĽUDSKÉ PRÁVA

Pristavme sa teraz pri dvoch ambivalentných pojmoch - náboženskej slobody a ľudských práv. O dvojznačnosti pojmu „náboženskej slobody“ sme už hovorili. Pojem „ľudské práva“ nie je o nič menej rozporuplný. Katolícka Cirkev formulovala pravé „ľudské práva“ dávno pred tým, než tak učinili osvietenci. Po prvé - nieto lepšej formulácie ľudských práv, než akým je Desatoro Božích príkazov, ktoré, ak by boli každým človekom zachovávané, skutočne by obnovili „tvárnosť Zeme“.

Po druhé - bol to dominikánsky mních Bartolomé de Las Casas, ktorý ako prvý definoval ľudské práva, keď v roku 1552 použil tento pojem v liste na obranu peruánskych domorodcov, adresovanom „Indickej rade“, venujúcej sa otázkam

koloniálnej správy, kam patrila aj oblasť využívania otrockej práce Indiánov. Hovorí v ňom o „princípoch práv človeka“ („las reglas de los derechos humanos“). Tým vošiel do dejín ako zakladateľ novovekej koncepcie ľudských práv.

Na druhej strane, osvietená koncepcia „ľudských práv“ bola formulovaná ako vedomý protiklad Dekalógu. Šlo o to, nenechať si už predpisovať Cirkvou, čo sa smie a čo nie, čo je morálne a čo nie, ale vziať mravné zdokonaľovanie človeka do vlastných rúk, v zmysle pôvodných osvietených ideí, hlásajúcich odvrátenie sa od Boha a príklonu k človeku. V popredí stojí človek, Boh už viac nehá hlavnú rolu. Tento celospoločenské procesy vyvolávajúci posun od Boha, nemôže byť presvedčeným a praktizujúcim katolíkom nikdy akceptovaný. Musíme mať na pamäti, že ide o mármu snahu, vytvorenie spravodlivého sveta totiž bez Božej pomoci nie je možné.

ÚTOK NA BOŽIE PRIKÁZANIA

V dnešnej dobe sme svedkami mnohých útokov na Božie zákony a príkazania. Jedným z najhrozivejších je čoraz hlasnejšie volanie po uznaní homosexuality ako voľne určiteľnej formy ľudskej sexuality. Predstavuje sa to ako „tolerancia“, ktorú musí každý občan voči tejto deviácii dennodenne preukazovať. Zmyslom je predsa „sloboda človeka“! Pozorujúci neveriteľnú agresivitu, s akou postupujú prívrženci tejto ideológie homosexuality môžeme predpokladať, že pre katolíkov nastanú opäť časy spoločenskej stigmatizácie. Ak bude napríklad „právo na slobodné určenie vlastnej sexuálnej orientácie“ jednotne zakotvené v rámci celej Európskej únie ako základné právo (a vieme, že sa na tom pracuje, tento úmysel ľavičiarov naozaj existuje, s asistenciou domnelo „kresťan-skodemokratických“ trollov), potom nielen môže nastať, ale aj nastane situácia, že sa kňaz, alebo aj klerik vyššej hodnosti zastávajúci katolícku náuku o morálke, navyhne represá-liami, keďže popiera rädobu „základné ľudské právo“. Čoraz arogantnejšie reakcie „dúhovej frakcie“ na vyjadrenia cirkevných predstaviteľov dávajú tušiť, že tie neblahé časy sú už tu.

BRANISLAV MICHALKA

Prevzaté z internetovej stránky Dieľňa svätého Jozefa

Návrh Deklarácie Národnej rady Slovenskej republiky

o neprípustnosti oslabovania suverenity Slovenskej republiky
Schválené Národnou radou Slovenskej republiky
uznesením zo dňa..... číslo

My, demokraticky zvolená Národná rada Slovenskej republiky, slávnostne vyhlasujeme, že najvyšším národným záujmom Slovenskej republiky je ochrana a upevnenie suverenity Slovenskej republiky.

Na dôležitej historickej križovatke Národná rada Slovenskej republiky po druhýkrát vo svojej histórii od roku 1992 sa rozhodne vyjadruje vo veci suverenity (zvrchovanosti) Slovenskej republiky.

Národná rada verejne deklaruje zásadný nesúhlas s permanentným oslabovaním suverenity Slovenskej republiky a s plánovaným odovzdaním ďalších právomoci Slovenskej republiky v rámci Európskej únie a eurozóny.

Slovenská republika a jej občania majú slobodne utvárať spôsob a formu národného a štátneho života, rešpektovania práva každého občana, vrátane príslušníkov národnostných menšín a etnických skupín.

Touto deklaráciou Národnej rady Slovenskej republiky vyhlasuje neprípustnosť oslabovania suverenity Slovenskej republiky ako nevyhnutnú podmienku reálneho fungovania Slovenskej republiky ako suverénneho štátu slovenského národa.

Bratislava.....

Dôvodová správa

Dňa 17. júla 1992 schválila bývala Slovenská národná rada prelomovú a dnes už historickú Deklaráciu o zvrchovanosti Slovenskej republiky.

Po takmer 26. rokoch vývoja Slovenská republika ako člen Európskej únie a eurozóny sa dostala na historickú križovatku.

Na otázku, či má Slovenská republika obetovať ďalšiu časť svojej suverenity, alebo si ju ponechať musí Národná rada Slovenskej republiky jednoznačne odpovedať v záujme zachovania a upevnenia suverenity Slovenskej republiky.

Nevieme si predstaviť, že by jediný ústavodarný a zákonodarný orgán Slovenskej republiky a poslanci slovenského parlamentu mali rozhodnúť proti suverinite

štátu a proti suverinite slovenského národa. Tiež Národná rada Slovenskej republiky nesmie upadnúť do alibizmu, ale sa jednoznačne a verejne vysloviť o neprípustnosti oslabovania suverenity Slovenskej republiky.

Podľa článku 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa článku 2 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo.

Podľa článku 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa článku 72 Ústavy Slovenskej republiky je Národná rada Slovenskej republiky jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky.

Domnievame sa, že doterajšie a plánované prístupy a postupy niektorých štátnych orgánov k tzv. jadru EÚ a eurozóny a s tým spojené oslabovanie suverenity Slovenskej republiky je v rozpore so záujmami občanov Slovenskej republiky, v rozpore so záujmami Slovenskej republiky a v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky.

Najvyšším národným záujmom Slovenskej republiky je ochrana a upevnenie suverenity Slovenskej republiky.

Slovenská republika musí rozhodne zachovať do budúcnosti svoju suverenuitu, svoj zvrchovaný postoj, zbavený poklonkovaním dnešným európskym mocným a byť samým sebou ako podmienky toho, aby sa Slovensko nestalo druhoradým, možno dokonca bábkovým štátom. Slovenská republika musí byť u zodpovedných politikov vždy na prvom mieste. Suverenity je jedinou zárukou pre občanov Slovenskej republiky, že sa časom nestanú podnájomníkmi vo svojom dome.

Verejne bol deklarovaný pozitívny a aktívny príklon zo strany súčasných predstaviteľov štátu k tzv. jadru Európskej únie a eu-

rozóny. To bude mať, žiaľ značne devastačné účinky na suverenuitu Slovenskej republiky a jej budúcu prosperitu. Okrem iného má vzniknúť spoločný európsky minister financií a spoločný rozpočet eurozóny. Tiež má vzniknúť finančná a banková únia (aspoň v rámci eurozóny), spoločné dlhopisy a iné a to všetko so zásadným väčšinovým rozhodovaním. Povinné utečenecké kvóty pre Slovensko budú zaobalené v Dubline 4. Spoločné návrhy a tiež výzvy francúzskeho prezidenta Macrona a nemeckej kancelárky Merkelovej k hlbšej integrácii a tzv. solidarite fakticky znamená, že nastúpi de facto odklon Slovenskej republiky od V4 a príklonom k tzv. jadru v rámci systematických procesov oslabovania suverenity Slovenskej republiky. Právo veta národného štátu a teda aj Slovenskej republiky bude zásadne potlačené kvalifikovanou väčšinou, kde Slovenská republika bude vydaná na milosť a nemilosť mocným členom Európskej únie. Účasť Slovenskej republiky v tzv. jadre EÚ a eurozóny nám ekonomicky uškodí. Napríklad avizovaná daňová harmonizácia výrazne zníži konkurenčnú schopnosť slovenského hospodárstva aj v rámci V 4.

Poslanci Národnej rady Slovenskej republiky bez ohľadu na ich stranícku príslušnosť alebo národnostnú, konfesijnú alebo inú príslušnosť by mali zodpovedne a nadstranícky podporiť návrh Deklarácie o neprípustnosti oslabovania suverenity Slovenskej republiky, a to v záujme Slovenskej republiky, jej občanov a života a perspektív budúcich generácií.

Návrh Deklarácie vypracovalo združenie Suverenisti. Ponúklo ho poslancom Národnej rady SR, aby si ho vo vážnom historickom období osvojili a predložili na schválenie v Národnej rade SR ako záväzný dokument pre všetky politické reprezentácie. Ukáže sa tak, kto je kto. Kto to skutočne myslí so Slovenskom vážne, a kto vlastenectvo používa iba ako politický nástroj.

Zo skicára Andreja Mišanka

spisovná slovenčina má vo svojej slovnej zásobe slovo „kovadlina“. Odkiaľ sa vzalo? Nie je odvodeninou od názvu Kvád – Kovád, ktorého význam bol „kováč“?

Možno pradávny tvar slova bol „kvadlina“. Od dávnych vekov používali kováči kvadlinu – kovadlinu ako pevnú podložku na kutie pracovných nástrojov, podkov pre kone, zbrani, úžitkových aj ozdobných predmetov. Kovy sa predsa nedali kuť na kameni. Kuť znamená spracovávať rozžeravený kov do želaného tvaru mnohonásobným opakovaním búšenia, udierania kladiva. Možno toto slovo znelo pôvodne „kvadlivo“. To by predsa každý kameň rozbito na kusy. Navyše, od doby bronzovej bolo územie Slovenska posiate kováčskymi dielňami a zbrane sa vyvážali do celej Európy. Ktovie, prečo akurát za Karola Veľkého boli Slováci odkázaní na kvalitné zbrane od Frankov, ako to vysvetľuje historiografia? Kam sa podela, stratila, vyparila mnohostoročná prax a skúsenosti keltských a slovenských kováčov z územia Slovenov?! Že bolo územie Slovenska už v pradávnych časoch bohaté na rudy a na kováčske majstrovstvo keltsko – slovenských remeselníkov, dokladá názov pohoria Slovenské rudohorie. A svedectvo o tom podávajú aj stredoveké slovenské banské mestá.

Názov slovenského kmeňa Lugri spod Trenčína je zaujímavý aj tým, že keď sa Lugri pod tlakom Rimanov vysídli zo svojej krajiny pri Váhu, mohli sa usadiť niekde na území medzi Dunajom a Tisou alebo v Sedmohradsku a tamojšie susedné kmene ich premenovali na Ugri. Z názvu slovenského kmeňa Lugri teda môžu pochádzať Ugri

– Uhri, ktorých názov a pôvod je pre historiografiu dodnes tajomstvom.

Na margo odhaľovania názvov slovenských kmeňov chcem povedať ešte jednu úvahu. Ak bola na území Slovenska archeologickými nálezmi dokázaná prítomnosť kultúry popelnícových polí, halštatskej, laténskej, púchovskej kultúry, či kultúry šnúrkovej a maľovanej keramiky, a mnohých iných kultúr, malo by sa považovať za normálne a samozrejme prisvojiť si kmene alebo celé ľudy týchto kultúr a považovať ich za svojich priamych historických predkov tak, ako to robia iné národné štáty v okolí Slovenska! Nezabavovať sa ich vyhláseniami o kde akom inom etnickom pôvode a darovaním ich cudzej histórii. Aj keď tieto kmene a ľudy neskôr zhltila história, ale svoju stopu na Slovensku zanechali. Aj v krvi dnešných Slovákov:

„Slovákum nedávno genetiky potvrdili, že sú rekordérmi etnickej dlhovekosti a autenticity. Zistili, že vyše 80% dnešnej populácie Slovenska zdedilo gény po svojich predkoch, ktorí žili v strednej Európe už pred 8 000 rokmi, teda v mladšej dobe kamennej – v neolite. Pravdu možno potláčať, ale nie zničiť (Veritas premitur, non opprimitur – Titus Livius, Seneca ml. a ďalší).

Molekulárna genetika v posledných desaťročiach urobila priam neuveriteľný pokrok. Po rozšifrovaní biogenómu bol rozšifrovaný ľudský génom a v krátkom slede aj historický genofond moderných národov. Výsledky vedeckých analýz genofondov jednotlivých národov spochybnili alebo dokonca vyvrátili niektoré tzv. „večné pravdy“ historiografie...

V iných európskych štátoch za rovnakých okolností priamo hovoria o svojich dávnych predkoch, ale oficiálni slovenskí historiografickí odborníci neustále rozprávajú a formulujú krkolomné koncepcie o takom, či inakom pôvode nálezov. Akoby na Slovensku bolo a priori vylúčené, aby to, čo sa nájde na jeho území, bolo slovenské. Akoby pre Slovensko neplatilo, čo je samozrejme inde vo svete: história bola, je a vždy bude názorová vedecká disciplína a až na prvom (!) mieste je jej interpretácia z pohľadu príslušnosti k národu, ktorý na danom území žije v súčasnosti.

AKO ĎALEJ ?

Objavy písomných a archeologických faktov a artefaktov sa našťastie neskončili, pokračujú a budú pokračovať ďalej. Preto zostáva nádej, že budú raz objavené aj také písomné dôkazy, ktoré sú zatiaľ niekde dobre v utajení schované, a ktoré sa stanú priamym svedectvom dávnej kmeňovej histórie Slovákov. Takýto objav očakávam predovšetkým od oficiálnych slovenských historikov. Malo by byť ich profesnou povinnosťou, ešte lepšie ak osobnou ambíciou, aby sa na cestu objavovania vypravili sami od seba.

Kde treba začať s výskumnou činnosťou, uviedol profesor histórie Milan Ďurica. Vymenoval názvami mnohé desiatky dokumentov, ktoré čakajú na prebádanie slovenskými historikmi.

A treba, aby Slovenská republika v delegovanej kompetencii na úrade štátnej správy vniesla poriadok do praxe, ktorá sa zaužívala a je tolerovaná pri

stavebnej činnosti: napriek zákonnej povinnosti robiť najprv archeologický prieskum pri výkopových prácach na historických miestach sa tento prieskum ignoruje a bez neho sa bezohľadne rýpu obrovské diery do terénu, pričom nepochybne dochádza k zničeniu všetkých stôp po dávnej slovenskej národnej histórii. Dôvod je naporúdzi: územný výskum dávnej slovenskej histórie nemusí financovať Slovenská republika, ale súkromný stavebník. Dávna história Slovákov je cudzia stavebníkovi, preto nemá záujem, aby ju financoval. Naopak, je to Slovenská republika zastúpená štátnymi úradmi, ktorá musí byť prvoradým záujemcom, kto bude financovať výskum histórie slovenského národa. Pre Slovenskú republiku nie je prioritný výskum histórie starého Egypta alebo stredoamerických Mayov, ale výskum slovenskej histórie!

Je potrebné vytvoriť spoločenský tlak na to, aby spojili svoje sily slovenskí archeológovia, historici, etymológovia, jazykovedci a aby dosiaľ oddelené, navzájom izolované výsledky výskumov scelili a premenili na jednotnú proslovenskú interpretáciu slovenskej histórie, a aby ju nazývali a prezentovali prívlastkom slovenská doma i v zahraničí rovnako suverénnym spôsobom, ako to už stáročia robia ich zahraniční kolegovia v prípade histórie vlastných národov.

Raz je darom: každý strom, ktorý žije, musí mať koreňovú sústavu, bez nej by nežil. Platí to aj o národnom kmeňovom strome. Národy, ktoré vlastnú koreňovú, teda kmeňovú sústavu poznajú, sú silné, lebo ich cit národnej príslušnosti je silný. Kto a prečo vytvára zdanie, a dokedy to

bude trvať, že Slováci kmeňovú koreňovú sústavu nemajú?

Azda možno považovať za samozrejme, a nie urážlivé, ak poviem, že Slováci právom očakávajú od svojich oficiálnych historikov platených zo svojich daní, aby konečne o slovenskej histórii otvorili širokú stavovskú diskusiu vo verejnoprávných médiách a formou otvorených konferencií. Aby v diskusií mohli prezentovať svoje názory aj historici s diametrálne odlišnými názormi, ktorí sú doteraz vystrčení za dvere slovenskej oficiálnej historiografie. Ktorí nemajú možnosť svoju odlišnú interpretáciu slovenskej histórie verejne predstaviť preto, lebo im chýbajú finančné prostriedky na zaplatenie mediálneho priestoru alebo na vydanie kníh. Aby slovenská verejnosť poznala aj inú interpretáciu slovenských historických udalostí, nie len tú ošúchanú, ktorá už niekoľko desaťročí vyvoláva otázky márne čakajúce na uspokojivé a dôveryhodné odpovede.

Slováci majú právo žiadať od svojich oficiálnych historikov, aby sa im prestalo máliť argumentov svedčiacich v prospech dávnej slovenskej histórie a aby už konečne s istotou a nahlas začali doma i vo svete argumentovať slovami: toto je slovenské na základe toho a toho, toto nebolo tak, ale takto, toto je účelová lož, lebo argumenty hovoria v prospech Slovákov toto.

Existuje nemeľo písomných historických prameňov, archeologických nálezov, dôkazov z oblasti etymológie a jazykovedy, ktoré vnášajú nové svetlo do poznania zafixovanej slovenskej oficiálnej historiografickej teórie a nie je správne, aby boli iné názory, než oficiálne, sústavne odmietané a vytláčané zo slovenskej historiografie ako nežiaduce.

Názory na históriu, a nie len slovenskú, sa neustále vyvíjajú. Pod ťarchou nových dôkazov sa prepisujú stáročia staré a zakonzervované historické pravdy. Preto je na mieste, aby sa tento trend prejavil aj v slovenskej historiografii.

Zostáva dúfať a veriť, že sa na slovenskú historiografiu nebude musieť poukazovať donekonečna tak, ako to vystihujú tieto citácie:

Tak už se jim podařilo vymyslet zdůvodnění ! Možná, že skutečně existují pravdy, které nesmějí nikdy zazníť! Opět se ukázalo, že se na vědce nemá moc dát.

História objavu civilizácie na rieke Indus je dôkazom toho, že bádatelia často rozpoznávajú len to, čo sa hodí k ich vopred vytvorenému názoru.

Z historie Ruska a ruského lidu se, bohužel, nezachovalo téměř nic, co by nebylo zfalšováno nebo pokroučeno k nepoznání. Možná, že konečně přišel čas, aby se Rusové dozvěděli pravdu o své minulosti namísto historie, která je nám předkládána. Zde se ovšem nabízí otázka : Kdo vlastně z nahravení minulosti nynější historii profitoval a profituje ? Komu to posloužilo?

Proč historici, když se jim to hodí, plně důvěřují Bibli nebo skandinávským ságám, ale když národní paměť protřečí jejich představám o minulosti, prohlásí jí i zdroje jí podporující výmyslem? Pokud je to tak, jak je, pak z toho vyplývá, že historická věda byla vytvořena proto, aby produkovala pseudovědecké mýty!

DUŠAN BADURA

Hlinka káže na slávnostných bohoslužbách slovenským Orlom (začiatok 30. rokov)

KULTÚRA

Dvojtyždenník závislý od etiky
Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava
Telefón: 0911 286 452
Vydáva Factum bonum, spol. s r. o.
Wolkrova 39, 851 01 Bratislava.
IČO: 35 734 710

Predseda redakčnej rady: Július Binder – Šéfredaktor: Teodor Križka – Cena jedného čísla je 1.50 € – Časopis vychádza každé dva týždne, s výnimkou mesiacov júl a august. Ročne vychádza 21 čísel – Stánkový predaj: Mediaprint Kapa, Pressegrasso, a. s. Objednávky prijíma Slovenská pošta na elektronickú adresu: ganisinova.renata@slposta.sk – Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a. s., Stredisko pfdredplatného tlače, Uzbecká 4, P. O. Box 164,

820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk – Telefonické predplatné: 02/54418102 alebo 02/54418091 – Registračné číslo: EV757/08 – Prijímame iba príspevky napísané elektronicky vo formáte word a graficky neupravené. Nevyžiadané rukopisy nevraciam. Stanovisko redakcie sa nemusí zhodovať s názorom autora – E-mail redakcie: kultura@orangemail.sk – Internetová stránka a archív ISSN 1335-3470 (tlačené vydanie) ISSN 1336-2992 (online)

Niekoľko mesiacov som sa s pravoslávnu cestovnou kanceláriou pokúšala dostať na pamätný cintorín v Levašove – miesto masových popráv obetí stalinských represíí. Márne. Bežní Rusi poznačení konzumným spôsobom života alebo každodennými starosťami a ideovým chaosom, ktorý je v Rusku nemenej citeľný než všade inde na svete, o podobné exkurzie záujem nemajú. Pravoslávnych veriacich zas zaujímajú pútnické miesta, a nie pietny symbolický cintorín. Niekoľko mesiacov sa nevedel zozbierať potrebný počet záujemcov o exkurziu „Ruská Golgota“, spojenú s výkladom o petrohradských mučeníkoch komunizmu.

Do Levašova som sa teda napokon vybrala súkromne spolu s ruskými katolíckymi priateľmi.

Levašovský memoriálny cintorín alebo „Levašovskaja pustoš“ sa nachádza na samom okraji Petrohradu. Za komunizmu bol vyše šesťhektárový priestor obohnaný vysokým zeleným plotom. Nik presne nevedel, čo sa za ním nachádza, no podľa svedkov sa šírila z miesta negatívna energia.

V skutočnosti sa za plotom nachádzal cintorín, resp. miesto masových popráv desiatok tisíc obyvateľov severozápadnej oblasti. Je tu „pochovaných“ približne 45 000 obetí zastrelených NKVD v rokoch 1937-1953. A nielen z toho obdobia.

Kto kde leží, nie je známe. Zostal po nich azda len prach, podobný na to, čo zostalo z veľkého ruského básnika Nikolaja Gumiľova, zastreleného tak-

Levašovo

Pamätný cintorín obetí stalinských represíí

tisíckam Rusov? Akého štátu, keď sa ten dnešný k Sovietskemu zväzu hlási. Ako hovorí jeden nápis na pomníku: „Bojovali ste za Rusko. Zabíjali vás spolu s ním.“

V Petrohrade a okolí bolo v rokoch 1917-1953 zastrelených asi 70 000 ľudí. Popravy sa konali na viacerých miestach (napr. Petropavlovská pevnosť, Rževský polygón či ďalšie cintoríny). Najviac ľudí skončilo svoju pozemskú púť práve v Levašove. Strana tu dala príkaz na splnenie plánu popravy 4 000 ľudí v období od augusta do decembra roku 1937. Režim už našiel dôvod na trest smrti. O popravách a zmi-znutých ľuďoch sa muselo mlčať. Mlčanie sa prerušilo až roku 1989, keď sa začali na základe rôznych iniciatív zverejňovať miesta lokalizácie masových hrobov. Levašovo sa postupne premieňalo na memoriálny objekt. Roku 1993 tu boli odhalené a posvätené pamätníky ruským pravoslávny a poľským katolíckym obetiam, roku 1996 postavili pred objektom sochu Moloch totalitarizmu za účasti primátora A. A. Sobčaka. Roku 2015 bol objekt zapísaný do zoznamu objektov regionálneho kultúrneho dedičstva regionálneho významu. Bolo vydané povolenie postaviť pamätnú kaplnku. Dnes vedľa nej stojí i nevelké múzeum.

Poprav bolo tak mnoho, že by sa termín „poprava“ dal poopraviť na genocídu. Ale túto genocídu neberie nikto do dôsledkov vážne. S akou trpkosťou sa človek díva na to, keď sa v Rusku odhaľujú ďalšie pomníky s vyobrazením Lenina či Stalina, alebo vrcholní štátni predstavitelia chvália idey komunizmu.

A tak zostáva brať život zodpovednejšie a vážnejšie, keď sa človek díva aspoň na pomyslený prach tých, ktorí prišli o život pod gilotínou mučenia a revolverov. Koľko skutočnej oddanej viery v Ježiša sa prejavilo na týchto miestach. Koľko smrteľnej úzkosti, koľko zla a koľko bolesti, ktorá sa ani

tiež v týchto končinách. Strelný prach a ľudský prach.

Kam sa len pohneš, všade sú hroby, všade niekoho zastrelili. Zdá sa ti, že kráčaš po chodníčku či po trávě, no v skutočnosti kráčaš po zemi bolesti, smrteľnej úzkosti a hrôzy.

Pojmy ako „obeta“, „zlo“ či „komunizmus“ tu naberajú konkrétny rozmer. Ak niekto skutočne zomrel za svoju vieru v Krista, tu je to citeľné

a hmatateľné. Miesta pripomínajú mŕtvych kňazov pravoslávneho či katolíckeho vierovyznania. Režimu sa však nikto nezavdával ani konfesiou. Ležia tu popravení petrohradskí rabíni, ležia tu adventisti siedmeho dňa, ležia tu Karelovia, Fíni, Ukrajinci, Litovci, Nemci, Nóri, Taliani, Bielorusi, Lotyši, Poliaci, Židia, Aziati. Ležia tu bohatí i biedni, ľudia bez pozície aj dôstojníci či generáli cárskej armády.

Ale kto tie tisíce vymenuje a poráta? A tak len niektorým ich pozostali pripísnili na stromy pamätnú tabuľku, zavesili kdesi na rameno kríža či na konárik stromu ruženec či stužku, prípadne im predstavitelia spomenutých štátov postavili pomník. Ale zástupcovia akého štátu postavia pomník umučeným

nepomestí do šiestich písmen slova bolesť.

A zatiaľ sa vo vysvietených mestách ľudia náhlija za márnosťou márnosti, za chlebom a hrami. „Sujeta sujet“ – ako by zaznelo v Levašove ruských ústach.

KATARÍNA DŽUNKOVÁ

Hore: Pamätník Moloch totalitarizmu

Tabuľky pripomínajúce obeť komunistických represíí, pripísnené na náhodných stromoch, keďže presné miesto, kde obeť spočinula, neurčili...

Uprostred vpravo tabuľka s podobizňou básnika Nikolaja Gumiľova, manžela Any Achmatovovej